

Dokumentär: Oljeindustrin har tystat ned klimatförändringarna i sextio år

Publicerad 5 november 2018

I över 60 år har de stora oljebolagen känt till att fossila bränslen påverkar klimatet. En vetskap de inte bara hållit hemlig, de har dessutom medvetet stöttat forskning som undergrävt dessa kunskaper. Industrins agerande har enligt dokumentären "Den stora klimatskandalen" lagt grunden för dagens klimatförnekar-rörelse.

Ända sedan 1950-talet har oljeindustrin känt till sambandet mellan ökad koldioxidhalt i atmosfären och ett varmare klimat. Det hävdar Carroll Muffett, advokat och ledare för miljöorganisationen CIEL, Center for International Environmental Law.

– Det är en av de största skandalerna i världshistorien.

Denna slutsats baserar han på något han kallar "Brannonrapporten" från 1957. En studie om hur avgaser påverkar atmosfären - finansierad av oljebolaget Exxon Mobil. Ett annat exempel på att kunskapen varit känd länge är "Robinson-rapporten" från 1968, även den finansierad av USA:s oljeindustri.

"Fullt medvetna"

Carroll Muffett citerar högt ur rapporten:

"Om halten koldioxid fortsätter att öka i atmosfären kommer detta sannolikt leda till stigande temperaturer. Det finns inga tvivel om att skadorna på miljön kommer att bli allvarliga."

Detta kände alltså oljeindustrin till redan på 1960-talet och enligt Muffett var ledningen för samtliga större bolag fullt medvetna om slutsatserna i rapporten. Men i stället för att berätta om dem, så att världen kunnat börja göra något åt den globala uppvärmningen redan då, valde industrin att enbart lyfta fram de aspekter som kunde så tvivel.

– På så sätt förvandlade man tvivlet till huvudbudskapet, en väldigt effektiv form av propaganda.

Carroll Muffett bygger sin tes på att jämföra de ursprungliga dokumenten med senare, reviderade rapporter. Han hävdar att oljeindustrin under årtionden arbetat aktivt för att hitta och lyfta fram data som talar emot slutsatserna i den tidiga forskningen. Och genom framgångsrikt lobbyarbete har man lyckats fördröja strängare lagstiftning i årtionden.

Interna förberedelser

Dokumentärfilmarna har flera exempel på hur bland annat Exxon Mobil utåt sett tonat ned riskerna samtidigt som man internt förberett sig på ett varmare klimat.

Bland annat genom att redan 1969 skicka ett specialanpassat fartyg från Atlanten till Alaska genom Nordvästpassagen norr om Kanada för att ta reda på hur bolagets oljetankers skulle kunna ta genvägen genom ett i framtiden isfritt Arktis.

Andra exempel är oljeledningen tvärs över Alaska som började byggas 1970. Redan då tog bolaget höjd för att permafrosten skulle tina upp, bland annat genom att göra rörledningens fundament betydligt stabilare än vad som krävdes i den då frusna terrängen.



När oljeledningen tvärs över Alaska byggdes på 1970-talet gjordes den extra stabil eftersom man räknade med att permafrosten skulle släppa och göra marken mjukare.

Foto: Al Grillo, TT arkiv

Även de oljeriggarna som konstruerades för borrhning i Alaska på 1960-talet dimensionerades utifrån en rapport från 1957 som förutspådde att problemen med tjock pack-is skulle bli mindre i framtidens mildare klimat.

Före forskarvärlden

Även riggarna i Mexikanska golfen, utanför Kanadas östkust samt i Nordsjön byggdes redan på 80- och 90-talen extra stabila för att stå emot de allt kraftigare oväder som oljebolagen räknade med skulle komma i framtiden. Detta vid en tidpunkt då övriga forskarvärlden knappt ens börjat ta in att det som då kallades "växthuseffekten" ens existerade.

Flera före detta anställda medverkar i dokumentären. En av dem är Edward Garvey som på 70-talet reste över Atlanten och Indiska oceanen med Exxons oljetankers och mätte koldioxidhalter.

– Exxon betalade för forskningen för att de ville vara med och påverka. De förstod att klimatförändringarna skulle skapa problem i världen.

Något år senare lade oljejätten ned forskningen. Enligt Edward Garvey skedde det ungefär samtidigt som bolaget skrotade planerna att satsa på sol- och kärnkraft.

Tvivlare rycker fram

Enligt filmarna har industrin kunnat flytta fram sina positioner ytterligare sedan Donald Trump valdes till president. Advokaten och aktivisten Carroll Muffett påpekar att USA numera styrs av personer som förnekar människans påverkan på klimatet. Exxon Mobil förbereder å sin sida en stämning mot Muffett för att tvinga honom att avslöja sina källor. Inget av de utpekade bolagen medverkar i dokumentären.

En rättsprocess är redan igång – i slutet av oktober lämnade statsåklagaren i New York in en stämning mot Exxon Mobil med anklagelsen att bolaget i årtal ljugit för sina aktieägare om hur bolagets skuld till klimatförändringarna skulle kunna stå dem dyrt i framtiden.

Exempelvis reser flera städer i Kalifornien krav på att oljebolagen ska betala för de vallar som måste byggas i skydd mot översvämningar orsakade av stormar och stigande havsnivåer.

”Har bara börjat”

Carroll Muffett bär på en önskan – att de stora oljebolagen ska ändra inställning och börja arbeta för en lösning i stället för att förneka problemen. Men med tanke på hur branschen betett sig historiskt hyser han föga hopp:

– Klimatförändringar sker på riktigt, och det är först nu vi kan se hur stor skuld oljeindustrin verkligen har. Ansvarsutkrävandet har bara börjat.

Se dokumentären (3 minuter) på SVT eller sök fram den på Youtube:

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/dokumentar-oljeindustrin-har-tystat-ned-globala-uppvarmningen-i-sextio-ar>